

32
C 11

LOG NARODA

hjen 1974.

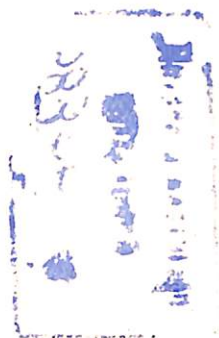
Wieder zu stoppen. Sogar die 21:00
die Rehabilitation des berichtigten
minister's Bankovs' in Teil der
strategische. Man will damit die
Umschulung im Kosovo in der
Vorgangsbildung rechtfertigen.
SPIEGEL: Kürzlich war eine Delega-
tion des Europaparlaments im Kosovo.
sich die Lage zu erkunden. Die Delega-
tion haben auch mit Banen gesprochen.
Die serbische Presse hat den Abgeord-
neten deshalb vorgeworfen, sie hätten
nur Kontakt zu Separatisten gesucht.
RLGOV: Das Gegenteil ist richtig.

Ko su potpisnici

Ç'NUK QENKA SHQIPT ARIZIM!

Ç' THONE DHE Ç' KERKOJNE KOSOVARET

...stavu zašti-
ustanov polo-
...osnovama načela
Navednut najpragorocnijim
prednostima socijalističnog re-

32
C 11
~

Ç'THONË DHE Ç'KËRKOJNË KOSOVARËT

(Përmbledhje studimesh, artikujsh,
intervistash dhe komentesh)

SHTËPIA BOTUESE «8 NËNTORI»

Redaktorë HARILLAQ KEKEZI
REXHEP HIDA

Piktor ARDIAN KARAKASHI

Libri që po paraqitim, përfshin një numër intervistash, bisedash e shkrimesh të ndryshme të disa prej intelektualëve më përfaqësues shqiptarë të Kosovës, të botuara kohët e fundit në shtypin jugosllav e të huaj.

Fjala e tyre shpreh ato beteja krenare, të dhimbshme e tragjike, që ata kanë bërë e po bëjnë për mbrojtjen e të drejtave kombëtare e demokratike të popullit të tyre të shumëvujtur, atë guxim të lartë intelektual për denoncimin e padrejtësisë e të diskriminimit nacional, atë ndjenjë të thellë përgjegjësie për fatet e njeriut të thjeshtë.

Shkrimet, që përmban kjo përmbledhje, megjithëse të censuruara e të vetëcensuruara, e pasqyrojnë drejt dramën kosovare.

Ne nuk duam të flasim në emër të intelektualëve kosovarë. Ata dinë ta mbrojnë vetë kauzën e popullit të tyre, dinjitetin e personalitetin e tyre si njerëz e si intelektualë. Ata i përkasin një populli, që nuk kërkon mëshirë e lëmoshë. I përkasin një formimi kulturor historik, që i bën të jenë të papërkulur përpara dhunës, shtypjes e arbitraritetit. U përkasin atyre njerëzve, që në kohët e sotme luftojnë për aspiratat më të larta e më të ndritura të popujve, siç janë liria, barazia, demokracia e të drejtat e vërteta njerëzore.

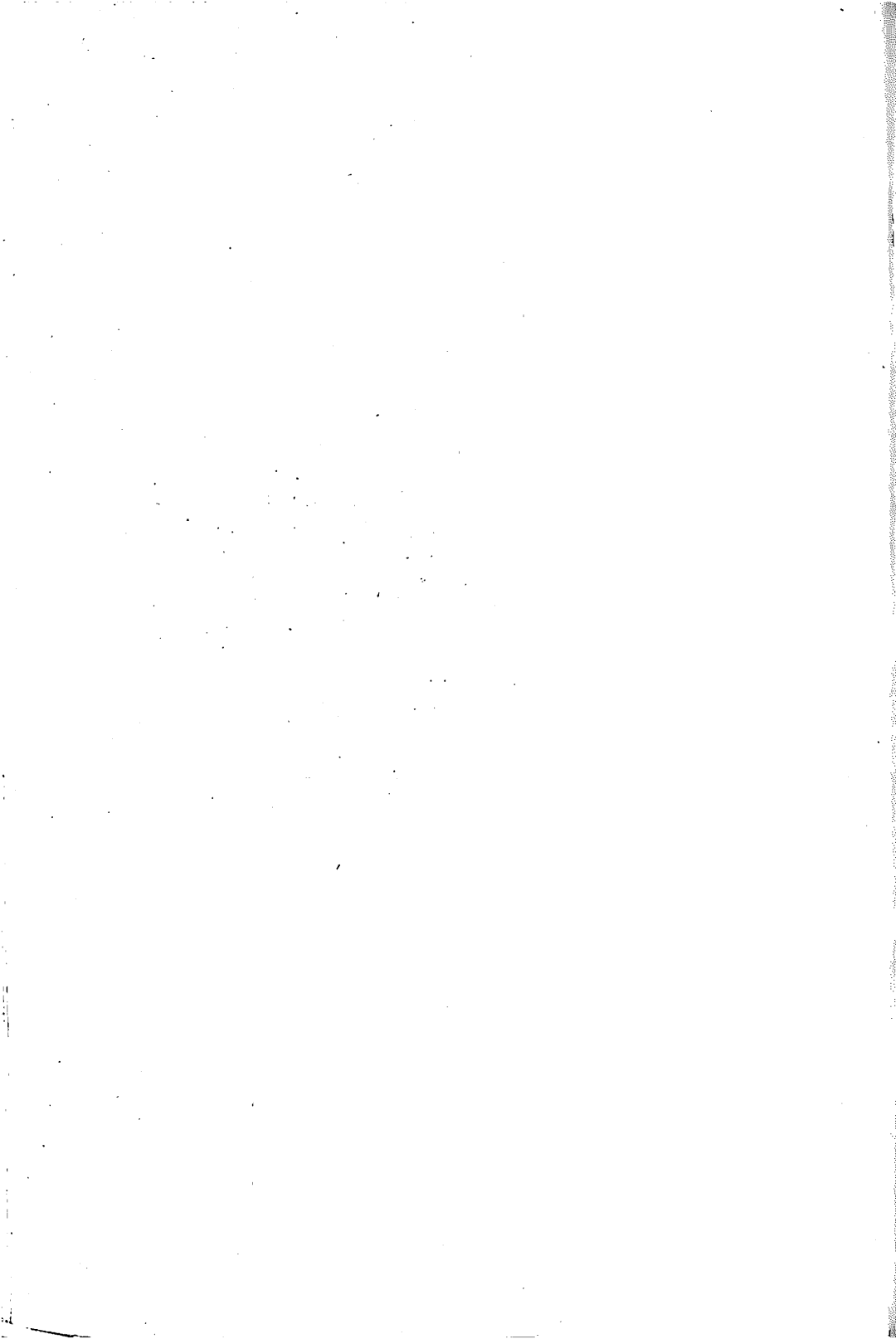
Duke paraqitur këtë libër, do të donim vetëm të theksonim se fjalët e tyre janë të sinqerta, mendimet e tyre janë të qarta, zemra e tyre është e hapur. Prandaj jemi të bindur se kushdo, që do t'i lexojë këto shkrime, nuk do të mbetet indiferent ndaj zërit të intelektualëve shqiptarë të Kosovës, që mbrojnë një të vërtetë — atë që

nuk mund të ketë bukë pa liri, se shtypja nacionale është një nga të këqijat, me të cilën njerëzimi përparimtar nuk është pajtuar kurrë.

Aleks Buda, kryetar i Akademisë së Shkencave të RPSSH; **Alfred Uçi**, kryetar i Komitetit të Kulturës dhe Arteve; **Androkli Kostallari**, drejtor i Institutit të Gjuhësisë e Letërsisë; **Arben Puto**, përgjegjës i Sektorit Shkencor të Degës së Drejtësisë në Universitetin e Tiranës «Enver Hoxha»; **Çesk Zadeja**, kompozitor; **Dalan Shaplo**, shef i Sektorit të Folklorit Gojor në Institutin e Kulturës Popullore; **Dritëro Agolli**, kryetar i Lidhjes së Shkrimtarëve të Shqipërisë; **Dhimitër Shuteriqi**, kryetar i Komitetit Shqiptar për Mirëkuptimin dhe Bashkëpunimin Ballkanik; **Ismail Kadare**, shkrimtar, nënkryetar i Këshillit të Përgjithshëm të Frontit Demokratik të Shqipërisë; **Luan Omari**, jurist, sekretar shkencor i Akademisë së Shkencave të RPSSH; **Sofokli Lazri**, drejtor i Institutit të Studimit të Marrëdhënieve Ndërkombëtare; **Stefanaq Pollo**, drejtor i Institutit të Historisë; **Zija Xholi**, përgjegjës i Katedrës së Historisë së Filozofisë në Universitetin e Tiranës «Enver Hoxha».

I

NDRYSHIMET NË KUSHTETUTËN E RS TË SERBISË DHE PASOJAT PËR STATUSIN JURIDIK TË KOSOVËS

A P E L

**I PUNËTORËVE SHKENCORË DHE KULTU-
RORË PËR MBROJTJEN INSTITUCIONALE
DHE AFIRMIMIN E POZITËS KUSHTETUESE
TË KOSOVËS MBI BAZËN E PARIMEVE
THEMELORE TË KUSHTETUTËS SË RSFJ-së,
DREJTUAR KUVENDIT TË RS TË SERBISË
DHE OPINIONIT TË JUGOSLLAVISË**

Me vetëdije të plotë se përmbajtja dhe vlera e pozitës kushtetuese të Kosovës përfaqëson në thelb përmbajtjen dhe vlerën kushtetuese të popullsisë së Kosovës dhe, si e tillë, vlerën e posaçme reale dhe emocionale të popullsisë shqiptare të Kosovës;

me vetëdije të plotë se Kosova nuk është dhe as që mund të jetë pronë politike njënacionale e cilitdo nacionaliteti të saj dhe e çfarëdo nacionaliteti jashtë saj, e aq më tepër as Kosovë mesjetare, as Kosovë paramesjetare, as Kosovë e raportit të forcave të luftërave ballkanike dhe as Kosovë e raportit të forcave gjatë Luftës së Dytë Botërore, por Kosovë e Luftës Nacionalçlirimtare dhe e Revolucionit Socialist, pra, jo Jug i Serbisë ose Serbi e Vjetër, sipas koncepteve nacionalhegjemoniste reaksionare të Nikolla Pashiçit dhe të ithtarëve të tij

e politik të të gjitha kombeve e kombësive në Jugosllavinë e re, e në këtë kuadër edhe të klasës punëtore dhe të inteligjencies shqiptare në Jugosllavi. Së këndejmi, vlerësimet e shpeshta kalkulative dhe pragmatike politike mbi gjoja mosinformimin dhe dezinformimin e popullit shqiptar në Kosovë për përmbajtjen dhe kahun e ndryshimeve kushtetuese janë nënçmuese jo vetëm për një popull, por edhe për rrjedhat emancipuese të gjer-tanishme në Jugosllavi. Janë po ashtu fare kalkulative dhe të pavërteta pohimet e shpeshta pragmatike politike se populli shqiptar në Jugosllavi është kundër ndryshimeve kushtetuese në tërësi. Dihet fare mirë se kërkesa masive për mosprekjen e parimeve themelore kushtetuese dhe të Kushtetutës së vitit 1974 ka kuptim metaforik politik për mosprekje të pozitës kushtetuese të KSA të Kosovës, si kërkesë tejet e drejtë dhe plotësisht legjitime.

Pyesim çdo njeri dhe çdo popull me vullnet të mirë: si është e mundur dhe çfarë drejtësie do të ishte kjo, nëse shqiptarëve në Jugosllavi do t'u ngushtohej ajo shkallë e vetëqeverisjes politike, e cila viteve të shtatëdhjeta, me vullnet të përbashkët politik, u konsistua pikërisht nëpërmjet pozitës së tashme të KSA të Kosovës si bashkësi e nacionaliteteve të barabarta të saj. Besojmë se nuk kemi nevojë që edhe me këtë rast të citojmë fjalët afirmative të Titos dhe të Kardelit për pozitën e tashme kushtetuese të Kosovës. Le ta zgjojmë zërin e arsyes duke pyetur: mos vallë kushtetutëdhënësi i viteve të shtatëdhjeta dhe personalitetet politike më të shquara të asaj kohe nuk dinin se ç'është «thelbi i autonomitetit», shikuar në raportet reale ndërnacionale dhe të kolektiviteteve nacionale?

Ngushtimi eventual i pozitës kushtetuese të Kosovës do të shkaktonte te shqiptarët ndjenjën objektive se po i merret jo diçka që u është dhuruar, por ajo që u takon burimisht.

Për shkak se është në shpërputhje me kahun themelor të rrjedhave emancipuese në shoqëri, ngushtimi i pozitës kushtetuese të Kosovës ka karakter kundërhistorik, si dhe për shkak se ngushtimi i pozitës kushtetuese të Kosovës (si autonomi e ndërtuar mbi bazën na-